Ч. 22 (13.567). Львів, субота 27. січня 1934. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Четвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Совіти розбудовують залізничу сітку.

НЮ ЙОРК, 5. січня. (Вл. кор.). „Ню Йорк Таймс" приносить дві телеграми свого московського кореспондента Волтера Дюранті про переміни в Совітах. В одній повідомляє він про намічену перебудову залізничої сітки на великі розміри, головно на схід від Уралю. Має бути виданих понад 23 міліярди рублів на цю розбудову. В першу чергу має бути добудована друга рейка на просторі 6.000 миль, продовжені залізничі лінії і побудовані нові на американський лад. Крім цього має бути побудована нова лінія в центральній Сибірі на північ від озера Байкальського через непрохідну тайгу й інші недоступні тепер простори, бо теперішня транс-сибірська залізниця, що йде недалеко границь Манджурії, є загрожена. — Має бути також побудованих кілька тисяч возів і льокомотив американського стилю. Крім залізниць обіймає плян також получення каналами моря з ріками так, щоби ціла европейська Росія творила одну комунікаційну цілість. Важна теж проектована залізнича лінія Москва-Донець, яка буде викінчена вже наступного року. — Отсі проекти обняті пляном другої пятилітки.

Друга кореспонденція Дюрантого перечислює „осяги" совітського уряду в ділянці соціялізації сільського господарства. Дюранті каже, що в мин. році було дуже зле з харчами, але цей рік був переломовий і на будуче буде краще.

—o—

Минулий рік переломовий для американських робітників.

НЮ ЙОРК, 3. січня. (Вл. кор.). Метю Волл, віцепрезидент Американської Федеральної Праці, видав з нагоди Нового Року заяву, в якій каже, що мин. рік буде записаний істориками як рік великого перелому для американських робітників. У першій мірі він був кінцем давньої економічної теорії індивідуалізму, що відома була всюди під французьким словом „лессе фер"—„нехай відносини самі укладаються". Ми покінчили — каже він — вже раз з тою засадою і вступили на шлях плянованого господарства. Це була крайня пора до такої переміни, щоби забезпечити цивілізацію перед руїною. В політиці зайшла дуже важна зміна, бо власне уряд сам почав займатися управильненням господарських відносин. А робітники зрозуміли, що їм час на співділання з капіталом, а не на його поборювання. Але з тим і прийшов — по думці Метю Волла — новий економічний лад.

Австрійський протест у Берліні.

БЕРЛІН, 24. І. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро оголосило комунікат, признаючи, що австрійський уряд за посередництвом свого посла в Берліні зголосив протест проти інспірування австрійської націонал-соціялістичної партії деякими німецькими колами. Австрійський посол зазначив притім, що Австрія звернеться до Союзу Народів, оскільки зголошена скарга не принесе успіху. Німецький комунікат заперечує відомостям закордонної преси, що уряд вніс уже скаргу до Союзу Народів та заповідає в найближчому часі опрокинення австрійських закидів.

Анґлійська преса в обороні Австрії.

ЛЬОНДОН, 25. І. ПАТ. „Таймс" виступає сьогодні з передовицею в обороні Австрії і зазначує: Нема сумніву, що введення сьогодні в Австрії гітлерівського режиму викликало би негайні міжнародні комплікації в середущій Европі. З тих і багатьох інших оглядів є конечне, щоби В. Британія й ін. постійні члени Ради Союзу, що є сигнатарами пакту чотирьох держав, як перший крок, вияснили в Берліні, щоби в інтересі миру й доброго імени Німеччини німецький уряд недопустив до дальших комплікацій, припиняючи кампанію калюмній і терору супроти австрійського уряду.

Інші часописи повідомляють також про вчорашнє рішення британійського кабінету запропонувати Італії та Франції зробити в Берліні спільне демарш, оскільки німецька відповідь на австрійський протест не дасть урядові Дольфуса відповідної сатисфакції.

—o—

Румунські національні маніфестації.

БУКАРЕШТ, 25. І. ПАТ. Приїхав сюди на кілька днів болгарський король Борис з жінкою. Товаришить їм болгарський міністр Мушанов.

У звязку з 75-ими роковинами обєднання румунських князівств, які створили незалежну румунську державу, в цілім краю відбулися великі маніфестації. Вечором король Карло виголосив до радія промову на тему обєднання всіх румунів. В королівській палаті відбулося приняття для кавалерів ордеру короля Фердинанда, надаваного за спеціяльні заслуги задля національного обєднання.

Американець „віднрив" Синайський Кодекс у Совітах.

НЮЙОРК, 3. січня. (Вл. кор.) Недавна продажа найстаршого рукопису біблії, знаного під назвою „Кодекс Сінаїтікус", що був у посіданні Ленінівської Бібліотеки в Москві, викликала велике заціжавлення у світі, ба навіть і в Америці. Показується, що совітський уряд навіть не знав, що має такий цінний рукопис, за який британський уряд жертвує суму пів міліона дол. і аж американець, колишній стейтовий сенатор Гаррі Л. Дарвін з Тексас, поміг совітському урядові його відшукати. Дарвін був ще хлопцем, коли десь вичитав, що російський цар має у своїм посіданні Синайський Кодекс. Коли після повалення царського уряду більшовики проголосили боротьбу проти релігії, Дарвін попав на думку, що тепер є нагода дістати цей кодекс для себе. Він розмовляв про це зі знаним американським анархістом, Бил Гайвудом, що його більшовицький уряд перетримував довший час, аж до його смерти в 1928 році. Гайвуд обіцяв поговорити про це з совітським урядом. Йому справді вдалося зацікавити когось цією біблією і її віднайшли в Москві. Після того почали переговори з Дарвіном за ціну. Ніхто не знав, що такий рукопис варт і подавали ціну, почнинаючи від 10.000 дол. Дарвін збивав, аж доки не дійшло на пів міліона. Власне в такій стадії торги урвалися і аж недавно принесли газети вістку, що за пів міліона дол. совітський уряд продає біблію британському урядові. Дарвін вів переговори через нюйорський совітський торговельний департамент „Амторгу" і тому здивувався, що його не повідомили, що зривають з ним переговори.

Японія поборює більшовицьку пропаґанду.

Урядовий комунікат японського міністерства закордонних справ про більшовицьку пропаганду проти Японії каже м. ін.: Треба на всі способи поборювати цю пропаганду, бо вона, як видно, знаходить віру в закордоні, навіть між самими державними мужами як напр. Еріо та Буліт.

Читальня, Кружок „Р. Ш.", Кооператива,

що не передплачують „Діла", кривдять себе і своїх членів, бо через те вони позбавлені інформацій з першого джерела. Якщо одній установі це не під силу, нехай запренумерує „Діло" до спілки з другою. — Не сміє бути у нас народньої установи, яка не заабонувала би для своїх членів „Діла"!

Мін. Бек мовчить.

Львів, 25. січня 1934.

Останній раз згадували ми про окутану тайною закордонну політику Польщі з нагоди письменного домагання польських опозиційних членів закордоної комісії сойму — скликати негайно комісію. Ми закінчили були тодішні наші міркування увагою, що уряд, який не виявляє ніякого бажання відкривати карти своєї закордонної політики перед широким форумом, стане перед дилемою: або дозволити послам виговоритися, від себе сказавши лише те, що йому до вподоби, або найти якийсь новий „трік" для відложення справи. Сталося це останнє: голова закордонної комісії пос. Радзівіл скликав і відкрив засідання комісії згідно з точними речинцями, які передбачує регулямін сойму на випадок, коли цього буде домагатися бодай третина членів комісії. Одначе відкривши засідання заявив, що комісія не має субстрату для нарад, і вилаяв польських опозиціоністів, як нечемних дітей. На тому й закінчилося „засідання", а всі протести послів були нешкідливим кивком у чоботі.

Потім прийшла офіціяльна звістка, що мін. Бек промовлятиме на сенатській закордонній комісії: формально під притокою, що нібн в минулому році не мав змоги представитись сенатові, фактично для покарання нетерплячих ендецьких послів і виказання їм, що все одно проф. Ст. Стронський не матиме нагоди виголосити великої промови з жалями, що Польща занедбує свою велику союзницю Францію і всупереч волі „цілого громадянства" (ендеків) доводить до ріжних з Францією дисонансів... Одначе і з сенатською комісією нічого не вийшло: мін. Бек — мовляв — мусів скорше виїхати до Женеви, щоби приготовитись до ролі голови цієї сесії Ради, і тому не мав часу...

Вчора соймова буджетова комісія обмірковувала буджет міністерства закордонних справ. Референт посол Валевський (ББ) говорив виключно про формальну, технічну сторінку діяльности МСЗ, про пропаґанду, опіку над еміґрантами, про експортово-імпортові польсько-американські фірми і т. п. „сензації". Віцеміністр Шембек казав про службовицькі етати в ресорті МСЗ, про платні, заморські й кольоніяльні ринки збуту та поступ в організації поляків за кордоном. Представник ендеції займався майже виключно відносинами на терені Вільного Міста Данціґу, а лише промовець ППС Чапінський заповів, що коли опозиція не матиме змоги повести дебату на закордонній комісії, використає дебату на пленумі сойму хочби навіть без експозе міністра Бека. У промові того посла одно речення вказувало на те місце, яке нині болить польських соціялістів: „...Опозиція не зуміла викликати політичну дискусію у комісії для закордонних справ, хоча край і закордонна опінія є занепокоєна цілою низкою проблем, у першу чергу проблемою *становища Польщі до Німеччини...*" З того речення виходить недвозначно, що ППС лякається польсько-німецького наближення, глядючи на цю справу виключно з підгляду ІІ. Інтернаціоналу, який бойкотує нинішню німецьку владу, вважаючи всі засоби добрими для боротьби з нею. Цікава річ, що ППС не була „занепокоєна" з приводу маніфестацій польсько-совітської приязни!

Промову представника Українського Клюбу посла О. Луцького подамо окремо. Всім разом промовцям відповідав пос. Мелзінський (ББ),

ський впевняв, що „дискусія в справах закордонної політики відбудеться у відповідному моменті (?) на форумі „закордонної комісії, але „вибір того моменту належить безумовно до відповідального керманича закордонної політики“. Щодо мерітум закордонної політики, п. Медзінський обмежився лише до запевнення, що „у зміні укладу міжнародніх відносин Польща грала ролю дуже активну і з корисними для себе наслідками“.

Ніде правди діти, факт активізації польської закордонної політики в останніх місяцях не підлягає сумнівові. Суть тієї активности в тому, що польська політика показала знову (так як підчас мирової конференції і пізніше у боротьбі за Східну Галичину, Шлеськ і Виленщину), що вміє зручно для себе використати корисну міжнародню конюнктуру. Ту конюнктуру витворили такі зовсім незалежні від Польщі обставини, як побіда в Німеччині гітлеризму з його антисовітським наставленням і внутрішнє заломання комунізму вкупі з господарською катастрофою та зростом національних конфліктів у Совітах. Польща стала бажаним контрагентом для обох таборів: інтервенціоністичного й фільосовітського. Бажаним спільником стала теж для табору ревізіоністичного й антиревізіоністичного, з огляду на зміну сил внутрі тих таборів (Совіти). Використавши спершу зручно агресивність німецької пропаґанди для підкреслення в опінії світа (і Німеччини) ваги Балтику для Польщі — наблизилася Польща до Совітів на те, щоби згодом повести розмови і з Німеччиною. Одночасно у франко-німецькому конфлікті в приводу проблеми розброєння оставала Польща наче у тіні, забезпечуючи собі таким робом ще вільнішу руку. Додаймо — такий хаос у міжнародніх відносинах і виступ на перший плян таких великих проблем (Америка—Японія—Совіти, Ліґа Націй і пакт чотирьох), що внутрішні відносини в Польщі втратили для закордону всяку атракційну силу. Все це факти, на які не можна замикати очей.

Очевидно, що мовчанка міністра Бека, а радше його зверхника з бельведерської палати, що був лише так довго покварний до сензаційних статтей і промов, як довго займався внутрішньою, а не закордонною політикою, — дениервує та іритує польську опозицію, яка хотіла би щось „знати“, а про ніщо не знає.

Тайна дипльоматія тріюмфує на цілім світі і тріюмфує також у Польщі. Гра на міжнародній конюнктурі є грою тонкою і складною, особливо, коли хто має до діла з таким мало політично зрілим громадянством, як польське: яскравий приклад — совітофільська і москвофільська манія, яка почала обхоплювати поляків після пактів неаґресії і виявлятися у формах, що кепкували собі з політичної поміркованости і доцільности. Політика Польщі залежна теж від міжнародньої конюнктури, від кристалізації напрямку німецької закордонної активности, від ходу подій на Далекому Сході, від висліду боротьби довкола установи Ліґи Націй.

В тій ситуації правду кажуть польські опозиціоністи в одному: що громадяни можуть бути заскочені фактами, які відготовляє тайна дипльоматія, нікого туди не втаємничуючи. Цими фактами можемо бути заскочені і ми. Від нашої політичної зрілости буде залежати, чи зможемо в них миттю зорієнтуватись та застосуватись до них згідно з українським національним ітересом.

Гітлеризм у Швайцарії.

„Нов Цюріхер Цтг.“ на першому місці принесла обширні інформації про оснування швайцарської секції пробоєвих відділів у Берліні та взиває владу, щоби рішучо виступила проти тих почина́в, які межують із державною зрадою.

Часопис подає і найновіші події в деяких південних кантонах, головнож у Тесіні, де останніми часами скріпився рух швайцарських фашистів, які отверто признають Мусолінія своїм головним вождом. Стаття кінчиться словами: „Прийшла пора на енерґічну й рішучу акцію. Слово має швайцарська влада!“

Німці про східну мархію.

ШТЕТЕН, 25. I. ПАТ. Т-во „Німецький Союз Сходу“ в Неренбурзі влаштував маніфестацію при памятнику, на якім є напис: „Німці, памятайте про втрачену мархію! Польща зрабувала нашій батьківщині східну мархію“. Місцеві організації з прапорами, окритими крепою, удалися під памятник, де вислухано промови гітлерівських провідників. Подібні маніфестації влаштовано в місцевости Давмін, де находиться памятник з написом: „Німче, памятай про зрабовану Німеччині східну мархію, яка мусить бути знову наша!“

Кріваві заворушення в Парижі.

ПАРИЖ, 15. I. ПАТ. Виявою невдоволення прилюдної опінії з ходу слідства в справі афери Ставіського є безнастанні вуличні маніфестації перед парляментом і палатою справедливости. Ґрупа молоді добулася вчора до палати справедливости і розкинула летючки, з ворожими окликами під адресою уряду. Рівночасно прийшло до гострої суперечки між адвокатом Леруа і одним з урядовців міністра де Монзі.

ПАРИЖ, 24. I. ПАТ. Підчас вчорашніх демонстрацій кілька осіб ранено а кількадесять побито. В часі шаржі один офіцир упав з коня, при чому тріс йому череп. Одного студента університету тяжко побили. Арештували кількадесять осіб.

Американський самосуд.

НЮ ЙОРК, 25. I. ПАТ. З місцевости Газард у стейті Кентекі повідомляють про новий жахливий випадок злінчування 20-літнього мурина, який відсиджував кару вязниці за побиття одного вуглекопа: Юрба, зложена з кількохсот осіб, облягла вязницю, а 30 замаскованих людей добулись до вязниці і витягли мурина, якого повісили на дереві й одночасно засипали кулями. На тілі повішеного найшли 40 постріляних ран.

По широкому світі.

— Карний суд в Почдамі засудив 32-літнього сексуального проступника Ганса Ґеріґа на три роки вязниці і кастрацію.

— В Мінхені засуджено на 3 до 5 місяців вязниці трьох католицьких священиків за співділання з комунізмом і пропаґанди терору.

— У звязку з аферою Ставіського арештовано в Байон директора т-ва обезпечень „Конфіянс“ Ґебіна, що зреалізував кілька чеків Ставіського і є вмішаний в справу фальшівництва бонів міста Байон.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 27. СІЧНЯ 1934.

БАРБЕЙ Д'ОРЕВІЛІ. 11)

Кармазинова завіска.

Ах, побий їх сила божа! люди говорять про привиди. Найбільше надприродний привид не здивував би мене так і серце не забилось би в мене так скажено, як поява Альберти і ці відчинені двері. Альберта йшла просто до мене, переляканa скрипом дверей, що знову певне заскрегочуть, коли вона їх зачинятиме. Зважте, що тоді мені було вісімнацять літ. Вона мабуть побачила мій жах під впливом власного: енерґійним рухом стримала крик здивування, що міг був зірватись з моїх уст — і я напевне був би крикнув — зачинила двері, вже не поволі, щоб не заскрипіли, а в одну мить, щоб оминути скреготу завіс. Скрип повторився ще виразніше та пронизливіше. Зачинивши двері, вона надслухувала, чи не чути якогось іншого гомону, тривожнішого й жахливішого у відповідь на той звук... Мені здалось, що вона похитнулась. Я кинувся до неї і вхопив її в обійми.

— Ого! добре поводиться ваша Альберта! — сказав я капітанові.

— Ви може гадаєте — говорив він далі, ніби не чув моєї глумливої замітки — що вона впала в мої обійми з переляку або від жаги, втративши голову як дівчина, яку здоганяють і яка не знає, що робить, уже навіжена, у владі демона. Той демон, до речі, притаєний десь у кожній жінці і кожною з них заволодів би, якби в них не жили ще два інші демони: Боязкість і Сором, що стають йому на дорозі. Та ні! у ній не було нічого із того вульґарного остраху... Вона швидше обняла мене, ніж я її. Її перший порух був такий, ніби вона хоче впасти головою на мої груди, але вона підвела її і подивилась на мене широко розплющеними величезними очима, немов хотіла переконатися, чи це справді я в її обіймах! Вона була жахливо бліда; такою блідою я не бачив її ніколи; та її риси княжни не змінились, були так само нерухомі і гострі, як на медалі. Тільки по її губах легко опуклих блукала неясна хмаринка, якої не навіває щаслива роскіш. І та хмаринка була в тій хвилині якась така сумна, що я, щоб не бачити її, вкрив прегарні червоні та напружені Альбертині уста громовим цілунком переможної жаги.

Її уста напів відкрились. Але чорні, глибокі очі, що майже дотикалися віями до моїх вій, не заплющились, навіть не затремтіли і в їх глибині, як і на устах, я побачив наче тінь божевілля. Завішену на цьому вогневному цілунку, наче мої уста, що впивались в її уста, піднесли її, надихану моїм віддихом, я поніс її на ту синю сапянову канапу, де я місяць перекидався в муках, думаючи про неї. Сапян почав тріскотіти під її голими плечима, бо вона була напів гола. Вона прийшла просто зі свого ліжка і не повірите, мусіла перейти кімнату, де спали її батько й мати. Вона перейшла туди напомацьки, з руками вперед, щоб не збудити їх, наткнувшись на якісь меблі.

— Ах! — сказав я — і в окопах не будеш сміливішим. Це була любка гідна справжнього вояка...

— І вона стала нею тієї-ж ночі — оповідав віконт далі. — Вона була така сама палка, як я, а я, кленусь, мав у собі багато палу. Та не в тому справа, а в чомусь зовсім протилежному. Навіть у найпалкіших поривах ми не могли забути про своє страшне становище. Серед найбільшого щастя, яке вона мені щедро давала, вона була немов приголомшена своїм вчинком, на який зважилась з таким рішучим завзяттям. Я не дивувався цьому, бо сам був приголомшений. Коли вона мене міцно пригортала до серця, я мовчки відчував якусь страшну тривогу. Крізь її зітхання, крізь її цілунки, крізь ту тишу, що нависла над блаженно-сонним домом, я прислухався до одиієї страшної речі: чи не прокинулась її мати, чи не встав її батько?

Почерез її плечі я дивився на двері, яких вона боячись шелесту не замкнула на ключ — чи вони знову не відчиняються і чи не виринуть раптом зпоза них дві бліді, обурені Медузині голови тих двох старих, яких ми обдурювали з такою нахабною підлотою, два символи зневаженої гостинности та справедливости!

Це пянило і водночас тверезило, але було жахливе. Згодом я звик до цього. Безкарно повторяючи це неназване безумство, я став спокійний. У вічній небезпеці, що попадусь, я збайдужнів до неї. Не думав про неї, тільки про щастя. Від тої першої страшенної ночі, що повинна була перелякати Альберту перед усіми дальшими, вона рішила, що приходитиме до мене через день. До неї ходити я не міг, бо її спальня не мала іншого виходу як на кімнату її батьків.

(Продовження буде)

Промисл і торговля

на буджетовій комісії сойму.

(Загальний огляд.)

Варшава, 24. січня 1934 р.

РЕФЕРАТИ УРЯДУ.

Протягом цілого вчорашнього дня, від год. 10. зранці до 2-ої вночі провірювала соймова буджетова комісія буджет міністерства промислу й торговлі. Реферат пос. Черніховського тривав близько 4 годин. Потім промовляв міністер Зажицький майже дві години. Обидва промовці засипали слухачів безліччю фактів та чисел. Назагал ці промови незвичайно втомили цілу комісію.

В обидвох офіційних промовах згідно підкреслювано, що 1933 р. це перший рік від 1929 р., в якім проявилися зміни на краще. Світова промислова продукція, передовсім у Зл. Державах Північної Америки, у Франції, Німеччині та Англії виразно збільшилася. Світовий спадок цін задержався. В заграничній світовій торговлі спадок оборотів задержався, а в липні 1933 р. вперше ці обороти виявилися такимиж як у минулому році. Господарське життя оживлюється, капітали вертаються звільна до обороту, дальше поглиблення кризи мабуть не є правдоподібне. — На такім загальнім тлі світової господарської конюнктури промовці, реферит і міністер, стверджували, що також у Польщі загальна промислова продукція зросла в мин. році на 3 проц., а в другій половині мин. року від 5 до 8 проц. Збут вапна, шкла і цвяхів зріс на 5 проц., збут цементу на 11 проц., збут залізних гут на внутрішнім ринку зріс на 28 проц., збут вугля в грудні мин. року перевищив на 32 проц. Очевидно є в цім яснім образі також темні плями, передовсім це торкається експорту промислових товарів. Експорт вугля поменшився на 6.37 проц. Експорт волокняного промислу осягнув таку саму кількість ваґонів як у мин. році, але його грошева вартість поменшилася. Експорт залізних гут має компенсаційний характер, до Бразилії за каву і залізну руду, до Совітів за залізну і марґанову руду, кожухи та риби.

В торговельних справах обидва промовці підкреслювали, що відсоткова участь Польщі в світових оборотах зросла протягом 1933 р. на 0.69 проц. В імпорті товарів осягнено лінію, нижче якої вже не можна йти. Ревізія торговельних трактатів на основі нової митної тарифи йде дуже пиняво вперід. Обидва промовці підкреслювали великі досягнення Ґдинського Порту, в якім переладовано протягом мин. року 6 міліонів тон, себто 20 проц. більше ніж у 1922 р. У Ґданську переладовано таку саму скількість тон у 1931 р. Порозуміння з Ґданськом назвав міністер „цікавою пробою". І міністер та референт однозгідно заявилися за дальшою розбудовою торговельної фльоти, якої тонажа обіймає вже 27 одиниць з поємністю 60.500 тон (1 проц. світової тонажі).

СТАНОВИЩЕ ОПОЗИЦІЇ.

По цих 2-ох довгих і не дуже прозорих рефератах розвинулася дуже жива дискусія, яка в багатьох випадках мала дуже поважний характер. Назагал всі опозиційні промови не поділяли офіційного оптимізму в промові міністра та референта. Підкреслювано, що найновіші, дуже ризиковні потягнення американського президента засвідчують радше дуже загрозливий мент у світовій господарці, а не вигляди на близький вихід із кризи. Пос. Рибарський (вшехполяк) уважав недоцільним говорити про поліпшення господарської ситуації у Польщі так довго, доки не зникнуть „ножиці" поміж цінами промисловими та цінами за рільничі продукти. Представники робітничих партій підкреслювали, що зріст безробіття також доказує безпідставність офіційного оптимізму. Як кожного року, так і цим разом прихильники господарського лібералізму вдаряли в невастанний зріст державного етатизму в промислі і торговлі.

ВИСТУП ПОСЛА ЛУЦЬКОГО.

Щойно коло 11. год. вночі прийшов до голосу представник Українського Клюбу *пос. Луцький*. Диспозиція його промови була ось яка: 1) В сучасім господарськім ладі промислова продукція і торговля не сповняють свого завдання, — замість служити суспільству, промисл продукує, а торговля виміняє тільки те, що їм самим найкраще виплачується; великий зріст та велика відпорність кооперативного виробництва та кооперативної торговлі серед сучасної кризи, які вдвигнено зусиллям кількадесяти міліонів селян та міських споживачів найкраще засвідчують, як дуже звироднілa сучасна капіталістична промислова продукція і сучасна приватна торговля; 2) в нашім розумінні продукція, виміна дібр та споживання це не приватна тільки суспільна справа, — теперішня господарська криза неконюнктуральна тільки структуральна, — на шляху до нової дійсности головний пункт в господарськім процесі пересувається від необмеженої волі підприємця у виробництві та виміні до усуспільнення виробництва, виміни і споживання; 3) це усуспільнення має здобути собі сама суспільність і тому ми є проти модної тепер інтервенції держави, яка сама хоче взяти у свої руки ціле господарство; — годі не завважити, що інтервенції держави віддавна домагалися та домагаються дуже часто самі приватні промисловці та купці; 4) домагаємося ясного та більше рішучого натиску на картелі, яких чимраз більше; 5) признаємо рацію думці, що серед наших умовин так довго не може бути мови про поправу ситуації, як довго не замкнуться ножиці поміж промисловими та рільничими цінами; 6) коли демпінґовий експорт цукру, нафти, вугля і т. п. при надмірно високих цінах цих товарів на внутрішнім ринку скоро не скінчиться, селянський плуг розірве цю невиносиму для себе дійсність так само, як уже розірвав свої векслі, свідків надто дорогого рільничого кредиту; 7) не можна довго вдержувати селянську продукцію у безвиглядній перентовности, без найбільшої загрози також для промислу і торговлі та взагалі для цілого господарства, бо і терпимість села має свої межі; 8) попри ножиці цін звертаємо увагу на величезну розбіжність цін за самі рільничі продукти в західних воєвідствах і на українському сході; на наших землях ціни за рільничі продукти значно нижчі, і задля цих самих господарських причин ціни за промислові продукти значно вищі. На кінці своєї промови пос. Луцький поставив конкретну вимогу на дозвіл ввозу конечного сирівця для нашої фабрики мила, та жадав вияснень у справі вивозу нашого дробу до Італії.

ДАЛЬШИЙ ХІД ДИСКУСІЇ. — ВІДПОВІДЬ МІНІСТРА.

З цілої дискусії заслугують на підкреслення слідуючі справи:

Можливости експорту чимраз менші. Надії на внутрішній ринок також невеликі задля загального зубожіння. Осягнене активне сальдо в торговельнім білянсі за мин. рік тільки в 50 відс. вистарчає на обслугу закордонних позичок, себто платничого білянсу. Заповіджена урядом знижка промислових цін не дала сподіваного висліду. Що гірше, — на будуче вже ніхто не вірить, щоби таким чином можна було примкнути т. зв. ножиці. Коштом 50 міліонів золотих піддержано в деякій мірі ціни за рільничі продукти, одначе і тим способом далі ножиць не примкнеться. Демпінґового експорту вугля, цукру, нафти і т. п. уряд не думає припинити... Так виглядає правдива дійсність.

З промови міністра варто навести ще таке завваження про картелі: „Само вдержання ціни через картелі, яка перевищує кошти продукції, та справедливий зиск ще не завсіди управнює міністра, щоби виступав проти такого картелю". Міністр заповів репресії проти картелів тільки тоді, коли вони будуть піддержувати збут більшої скількости фабрик технічно перестарілих.

При міністерстві промислу й торговлі вже утворено Бюро Фінансової Інспекції Промислу і Торговлі. Це бюро буде м. ін. вести нагляд над приватними підприємствами, які користають з державної помочі або мають надмірні податкові залеглости. Для торговлі виготовлює уряд новий законопроект, який вимагатиме від купців доказу фахової підготовки.

В своїм останнім слові заповів міністер, що уряд мусить далі дуже дбати про експорт і тому підготовлюється концентрацію цілого експорту. На запит п. Луцького, чи цей осередок обіймати́ме цілий експорт, чи може зосередиться окремо рільничий і окремо промисловий експорт, міністер відповів: в однім осередку цілий експорт. Треба догадуватися, що цей осередок мав би повстати при міністерстві промислу й торговлі.

Виходячи з заложення, що криза правдоподібно вже не буде поглиблюватися а навіть що вже почалася поправа ситуації, міністер Зажицький вважав доцільним подати на основі кризових досвідів ось які тези: 1) промисловець і купець мусять завсіди рахуватися з тим, що по добрій конюнктурі приходить депресія; 2) треба наперед дбати про плинні резерви; 3) необережні і надмірні кредити ведуть простим шляхом до катастрофи; 4) адміністраційні витрати треба держати на рівні найгіршої конюнктури. Ці тези викликали велике признання навіть у промові д-ра Мінковського, був. директора цементового картелю. Годі не завважити, що українське національне господарство вже давно підкреслило м. ін. ці самі тези на основі свого досвіду.

—o—

Третя з черги заборона.

Міністерство Внутрішніх Справ відкинуло рекурс основників Т-ва Ліґи Націй у Львові в справі незатвердженого статуту Т-ва.

У справі заснування Українського Т-ва Ліґи Націй у Львові наспіла з Міністерства Внутрішніх Справ у Варшаві відповідь на відклик основателів Т-ва ось якого змісту:

Ministerstwo
Spraw wewnętrznych
Nr. AA.—12/47
Warszawa.

Dn. 26. października 1933 r.

Stow. Ukraińskie T-wo Pokoju i Pracy na rzecz Ligi narodów w Rzeczypospolitej Polskiej zakaz zawiązania — odwołanie.

Do Pana Dr. Aleksandra Maritczaka
adwokata we Lwowie. Rynek l. 15.

Na zasadzie § 6 ustawy o stowarzyszeniach z dnia 15 listopada 1867 r. (d. p. p. Nr. 134), art. 93 i 94 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22. marca 1928 roku o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 341 z r. 1928) oraz § 6. Rozporządzenia z dnia 17. grudnia 1932 roku o przystosowaniu stowarzyszeń i spraw będących w toku do przepisów prawa o stowarzyszeniach (Dz. U. R. P. Nr. 116 poz. 964) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nie uwzględnia odwołania Pana, wniesionego imieniem własnem i imieniem założycieli Stowarzyszenia „Ukraińskie Towarzystwo Pokoju i Pracy na rzecz Ligi Narodów w Rzeczypospolitej Polskiej" we Lwowie od decyzji Urzędu Wojewódzkiego z dnia 3. grudnia 1931 roku L. B. P. 705 (Stow.) 31, którą Urzad Wojewódzki Lwowski zakazał zawiązania stowarzyszenia wyżej wymienionego i zaskarżone orzeczenie utrzymuje w mocy, z motywów w temże orzeczeniu przytoczonych.

Orzeczenie niniejsze jest ostateczne w administracyjnym toku instancyj, co nie przesądza możliwych uprawnień do wniesienia skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

W. Czapiński (W. Czapiński)
Naczelnik Wydziału.

Це вже третя з ряду заборона заснувати Українське Т-во Ліґи Націй у Польщі. — Останню заборону мотивовано тим, що на терені держави находиться вже подібне Т-во для Ліґи Націй у Луцьку (основане ґрупою Певного) та що оснувателі Т-ва не дають достаточної запоруки льояльности супроти держави.

За краще завтра нашого села.

Нова Сільсько-Господарська Школа в Шибалинії, бережанського повіту.

Нерентовність сільсько-господарської продукції стала в останніх роках хронічним явищем. Та коли інші народи, більш соціяльно зріжничковані, може й не відчувають цього так болюче в їхньому загально-національному економічному білянсі, то український нарід на зах. українських землях, що творить відсотково майже тільки одну соціяльну групу, **селянство,** що є підставовою силою його екзистенції, стоїть перед пекучим питанням: **як найти шлях до соправи відносин.**

В цілому краю пішла епідемія переоцінки доцьогочасних вартостей, ревізія традиційних поглядів і ставлення до загально-освітнього шкільництва, пішло гасло: **Давайте фахову освіту!**

Ми є свідками, як тут і там повстають фахові сільсько-господарські курси, що ставлять собі метою шляхом теоретичного і практичного навчання сільсько-господарських дисциплін підготовити кадри вишколеного селянина — хлібороба, що знав би, як вести рентовне господарство, як теж знав би й собі ціну.

Такий здоровий відрух самозберігаючого інстинкту треба вітати. А коли ці курси мають тільки інструкторський та до деякої міри тільки переходовий характер, — то з тим більшим вдовіллям і признанням треба привітати заснування **в Шибалині, бережанського повіту, приватних коедукаційних Рільничо-Господарчих Курсів,** зорганізованих і поставлених на зразок **постійної фахової сільсько-господарської школи.**

Ці курси, проектовані, підготовані та по довгих стараннях і зусиллях засновані проф. Михайлом Васьковим, є фаховим шкільним заведенням для навчання сільсько-господарського знання. **Заведення призначене для селянської молоді обох полів, хлопців і дівчат, що скінчили найменше сільську школу та в майбутньому мають віддатись самостійному веденню господарства.**

Кураторія Львівської Шкільної Округи у Львові затвердила ці Курси рескриптом з дня 28. вересня 1933. ч. III. 25976/33. В школу можуть вступати хлопці й дівчата у віці від 14 до 19-го року життя. Молодші або старші за окремим дозволом шкільної влади, за який старається Управа Курсів.

Навчання тріває **два роки.** Відбувається: а) в клясах, б) у шкільному господарстві та в) в робітнях, рано й пополудні. Практичні заняття переводиться ґрупами по 6—8 учнів. Крім цього двічі в місяць молодь переходить цілоденні практичні заняття в господарстві. Є це т. зв. **практичні дні.**

Програма Курсів, виготовлена спеціяльно для цього заведення проф. М. Васьковим і затверджена шкільною владою, є цілком пристосована до потреб та вимог нашого села. Вона обіймає: **Предмети для всіх (хлопців і дівчат):** I. **Загально-освітні:** 1. релігія, 2. історія, 3. географія, 4. природа, 5. хемія, 6. гігієна, 7. рахунки й поміри, 8. руханка, 9. спів. Навчання рідної мови, як окремого предмету, не беруть під увагу тому, що учні при навчанні як загально-освітніх, так теж і фахових предметів будуть опрацьовувати писемні завдання й виголошувати реферати і в клясі і в шкільній читальні та таким чином перейдуть основний курс знання рідної мови. **II. Фахові предмети: 1. Ростинна продукція:** ботаніка, почва, погної, управа збіжа, управа городовини, управа насінь, садівництво, перерібка та консервування продуктів. 2. **Тваринна продукція:** зоольоґія, анатомія хребовців, годівля і плекання коней, коров, безрог і пташні, бжільництво, молочарство, ветеринарія. 3. **Господарювання:** орґанізація і ведення господарства, господарча рахунковість, громадське життя. 4. Кооперація. Крім цього: **III. Окремо для хлопців:** основи знання сільського будівництва, ручні роботи (орудування сокирою, пилкою, стругом і т. д.) та доповнення продукції. **IV. Окремо для дівчат:** куховарство, пекарство, перерібка й ужиткування продуктів, хатні порядки й обстанова, шиття (машиною й ручне), ручні роботи (виріб полотна, шалів, светерів, рукавиць, пончіх і т. д.). По скінченні школи учні дістають свідоцтва.

Вчать фахові сили з повними фаховими й педагогічними кваліфікаціями. Школа має до диспозиції комплетне господарство з будинками, живим і мертвим інвентарем, городом, садом, пасікою, орним полем і сіножатю. До розпорядимости школи є місцева, зразково ведена кооператива й молочарня. Навчання ремесла відбувається в окремій майстерні. Навчання куховарства й пекарства в кухні, а шиття й робіт у робітні. Навчання теорії загально-освітніх і фахових предметів відбувається у клясі. Крім релігії, співу й руханки, що мають велике виховне значіння, ведеться шкільна читальня, самодопомоговий гурток та клясова громада.

Шкільний рік у школі почався врочисто 15. листопада 1933 р. Усіх вписаних та правильно користаючих з навчання є досі 25 учнів, дівчат і хлопців, з бережанського й інших повітів, між ними 3 учні з Лемківщини. Молодь виключно селянська. Зацікавлення навчанням дуже велике й це ворожить школі гарне майбутнє. Місцеве громадянство (селяни) дуже прихильно ставляться до школи і цікавляться нею, гаразд розуміючи велике її значіння для загалу і для піднесення й розвитку Шибалина зокрема. Цікавиться нею вже й край. Звідусіль надходять запити з проханням інформацій. Це дає певність, що з найближчим шкільним роком фреквенція буде куди більша. А вже випущення перших абсольвентів школи буде найкращим доказом, чи школа сповнила покладені на неї надії.

Школа є єдиним цього роду заведенням на наших землях, що дволітньою програмою навчання дає селянській молоді повну підставу фахового й загально-освітнього знання. Зокрема є це перше заведення для дівчат, що виховає їх на зразкових господинь. Коли ж візьмемо під увагу і цей момент, що оплата за навчання, мешкання й харч невеличка, бо коштує всього 16—20 золотих місячно (відповідно до маєткової спроможности кандидата), — то треба признати, що це дає повну змогу найширшим слоям нашого селянства користати з навчання у цій школі.

Морально піклується школою Філія Товариства „Просвіта" в Бережанах. Зате матеріяльної підтримки не має школа нізвідки. Гадаємо, що цим новим і важним культурним надбанням повинен зацікавитись і піти йому назустріч кожний, хто гаразд розуміє вагу фахової освіти для нашого села. В першу чергу наші культурно-освітні й економічні установи.

Туберкульоза і рак як причини смерти.

(Від Українського Гігієнічного Т-ва на місяць боротьби з туберкульозою.)

Статистика причин смерти та її зміни в останніх десятиліттях дозволяють нам вглянути у впливи ріжних недуг на життя людей.

Давніше між причинами смерти була на першім місці туберкульоза. Нпр. у 1867—1876 р. з 10.000 мешканців Відня вмирало на туберкульозу річно, від 91—95 р. вмирало вже лише 57, від 96—900. — 44, а в 1932 р. лише 19. У інших столицях статистика краща: в 1929 р. в Льондоні вмерло від туберкульози 11, в Брюселі 9, в більших містах Німеччини коло 8, а в Амстердамі коло 6.

Скрізь бачимо, що смертність з причини туберкульози зменшується вже давно перед війною. Голодування на війні збільшило її дещо та опісля вона зменшувалася постепенно щораз більше.

Не так швидко спадала смертність від туберкульози між сільською людністю. Давніше загалом думали, що туберкульоза лютує головно серед міського пролетаріяту; на селах вона не повинна бути такою грізною, тому, що селяни відживляються краще і живуть на кращім воздусі. Тимчасом докладніший розгляд і за Заході і в Радянщині виказав, що туберкульоза поширена більше серед менше культурного населення на селі, як по містах. До того селяни здебільша не мають ні такої лікарської помочі і не користають з благодатей суспільного обезпечення, як міська людність.

Зате тепер на місце туберкульози виростає помалу другий страшний молох людства, себто лихі новотвори (рак). В останніх літах число випадків смерти з причини рака перевищило

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 27. СІЧНЯ 1934.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ. 11

З Українськими Січовими Стрільцями.

СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

Ніякого пляну в роботі. — Справа стрілецьких одностроїв. — Як мала виглядати стрілецька шапка.

Не буду тут передавати по черзі поодиноких засідань Б. У. ані денних порядків, бо й не маю потрібних дат і матеріялів під рукою. Обмежуся головно до того враження, яке мені лишилося і буду старатись змалювати мої тодішні помічення.

На засіданнях проводили на переміну я і д-р Трильовський. Вже перше моє невдоволення походило з того, що я від того роду засідань відвик. Моє рішуче враження було таке, що кожний бесідник обструував себе самого, а всі разом виконували чудово ведену обструкцію проти Б. У. З чим би порівняти всі ті наради й засідання, не знаю. Я не брав ніколи участи у львівських нарадах, але, по моїй думці, члени Б. У. або думали, що це буде лиш тріюмфальний похід у брами Києва, або що це приготовляється якийсь новий краєвий здвиг. Найменшого пляну в роботі, ніяких заходів поважно забратися до діла. Все таке без життя і змісту. Рішуче члени не брали ані себе самих взаїмно поважно, ані цілої справи, яку взяли в руки. А такий несмак залишався після тих нарад, що я не міг з тим усім погодитися. Я привик до того: мало говорити, а зате братися зараз за діло. А тимчасом тут люди ломили собі голову над дрібничками, а що з тих дрібничок лишилось мені по нинішній день у памяти, тим мушу поділитися з тими, що читатимуть мої спомини.

Кілька засідань забрала справа одностроїв, а то й навіть не цілого однострою, але лише шапок. Стрілецька шапка стала головною осею всієї орґанізації УСС., а вже справді по геройськи заступав її д-р Бірецький. До пояснення треба додати, що й у думці не було того, аби ціле стрілецтво убрати у власні однострої. Всі вже згодилися з тою думкою, що треба буде приняти військові мундури.

Як уже вище я згадав, якихось постійних одностроїв для УСС. не було. А я не міг собі виробити того погляду, на який однострій хотіла згодитися Б. У. Одначе думаю, що ніхто навіть не допускав того, щоби кожний доброволець справив собі який однострій. Знову для всіх справити не було спромоги. Великанських коштів, злучених з тим, не була в силі покрити молода орґанізація, беручи навіть під увагу приобіцяні урядом 200.000 кор. підмоги. А надто й ніхто не ставив ясно справи, якими мали бути ті однострої: чи синяві сокільські з округлими шапочками і з пером з боку, чи кгакі-січові з шапочками з дашком, пригадуючи священі колпаки, чи буковинські, що пригадували в дечім однострої давніх запорожців. Одначе всі ті шапки були тим непрактичні, що не давали в зимовій порі ніякої захорони для вух і карку.

Дехто з добровольців був у таких одностроях, але таких було так мало, що вони губилися серед сірої маси. А також і військова команда не думала справляти одностроїв — одно через великі кошти, а друге через недостачу такої маси сукна й рук до роботи; а надто й пора не була відповідна. А треба й те додати, що багато добровольців приходило вже з деяких повітів (головно з Бережанщини) в давніх одностроях австрійської піхоти. Остаточно силою самого факту думку про окремі однострої треба було закинути і згодитися на те, аби наші добровольці одягалися так, як австрійське військо, тимбільше, що військова команда приобіцяла доставити відповідне число мундурів. Усеж таки треба було конечно бодай якусь відміну зробити від фронтового війська, хочби для зазначення, що це добровольці. Таким видимим знаком приналежности до УСС. мала стати шапка. Найбільш промовляв до переконання проект дати на шапці малу відзнаку у виді жовто-блакитної кокардки, на якій був би приміщений металевий левик.

Цій справі присвячено щонайменше два або три засідання, а наради забрали разом кілька годин часу, в порі, коли кожна хвилина була

вже в культурних краях смертність через туберкульозу.

На світовій гігієнічній виставі у Дрездені (1931 р.) виставлені були таблиці, які показували, кілько людей в Німеччині змирає від рака у віці повище 60 літ та яке велике число випадків смерти від старечої немочі. Отже в 1892 р. умерло в Німеччині 13.700 людей на рака, а від старости 109.600; в 1929 р. вмерло від рака 48.200, а від старости 75.300. Коли зберемо ті числа разом, то покажеться, що рак і старечa неміч дають майже таку саму суму в 1892 р., що в 1929, бо 123.300 проти 123.500. Недавно померлий гігієніст у Ґрацу Правсніц розсліджував щодо того смертність людности в Ґрацу. Він ствердив, що від 1900—1930 р. сильно збільшилися випадки смерти від рака, а зате в тім самім відношенні зменшилася смертність з причини старечої немочі.

З того виходить, що з поступом лікарських наук і наслідком того, що люди тепер частіше звертаються до лікарів, можна пізнати і частіше рака замісць старечої немочі.

Та тут ще може бути одна причина, чому тепер випадки смерти від рака бувають частіші. Між живучими тепер є багато більше старих людей, а менше дітей, як давніше. Бо з одної сторони люди з поширенням лікарських наук і гігієни живуть довше і доживають у більшій скількости старечого віку, як давніше, а з другої сторони тепер приходять менше дітей на світ. Причини смерти, що дотичать головно молодих людей, зменшуються чисельно, а зате смертні недуги старших людей збільшаються. Знана річ, що рак це недуга старого віку і тому тепер появляється рак частіше, як причина смерти. Отже цей факт не повинен наводити страху на людство, якби це на перший погляд могло видаватися.

Д-р Т. Бурачинський.

Преса Чехословаччини й у нас.

Як відомо, Чехословаччина має тепер близько 15 міліонів мешканців, для яких виходить там кругло 100 політичних щоденників, з того деякі двічі на день. З тих щоденників 59 мають німці і 39 чехи, себто одна щоденна ґазета припадає там на 60.000 німців і 237.000 чехів. При тому наклади деяких щоденників імпонуючі. Нпр. „Чеське Слово" розходиться щодня в 30.000 прим., у неділю в 200.000 прим., а „Народні Політіка" щодня в 140.000 прим., у неділю в 345.000 прим.!

Чиж не палять вас соромом оті цифри, коли подивитесь на стан ґазетної справи у нас? А чейже не так то тяжко довести й у нас до змін на краще! Треба тільки трохи доброї волі й охоти. Тому поможіть нам розбудувати „Діло" на великий щоденник!

НА ОРҐАНІЗАЦІЙНОМУ ФРОНТІ.

Повітові наради УНДО в Коломиї.

На день 15. грудня м. р. визначено в Коломиї Повітовий Народній Зїзд. Наслідком сніжних завій у цьому часі не прибули на нараду представники з дальших сіл повіту, тому рішено відбути тільки повітову нараду, на якій пос. Кузик обговорив справу надходячих виборів до громадських рад. По рефераті вивязалася дискусія, в якій присутні ставили цілий ряд запитів та просили пояснень в справі самоуправного закону й виборчого реґуляміну. Як делеґати Центрального Комітету взяли участь у цій нараді посли Степан Кузик і д-р Любомир Макарушка.

Відбуття Повітового Народнього Зїзду визначено на день 3. січня ц. р. Зїзд відбувався під проводом п. радника Ґеника-Береговського. На Зїзді виголосили політичний реферат пос. д-р Степан Біляк, реферат на орґанізаційні теми виголосив пос. д-р Макарушка. По обох рефератах вивязалася довша дискусія, в якій порушувано цілий ряд біжучих політичних справ, а головно обговорювано останні події внутрі партії. Тому, що дискусія протяглася до пізного вечора, то з огляду на спізнену пору на тій нараді уділили тільки члени Повітового Народнього Комітету і присутні посли потрібні пояснення, а продовження Повітового Народнього Зїзду рішено відбути в дні 15. січня ц. р.

На продовження Повітового Народнього Зїзду явилися делеґати з більшости сіл повіту. З цьому дні зїзд радив під проводом о. Ґоянюка. Цю нараду присвячено головно обговоренню орґанізаційної праці в повіті та виборові Повітового Народнього Комітету. Д-р Іван Заваликут подав намічений ним плян праці в повіті на найближчий час, а Повітовий Зїзд цей плян приняв до відома та доручив Повітовому Комітетові перевести його в життя. Головою Повітового Народнього Комітету вибрано одноголосно б. посла д-ра Івана Заваликута. Членами Повітового Народнього Комітету вибрано: пп. Юру Слободяна, який став заст. голови Комітету, о. пралата Русина, о. Ґоянюка, п. Грабовецьку, радника Кобринського, Миколу Охрима, дир. Андрійчука з Печиніжина, Юру Микетюка й Олексу Попадюка. Позатим входять до Повітового Народнього Комітету два представники ново-основаної „Орґанізації Українців міста Коломиї".

Повітовий Народній Зїзд вирішив одноголосно висказати повне признання і подяку для Центрального Комітету і УПР за їх дотеперішню працю та жадати, щоби ЦК і УПР і надалі непохитно провадили свою працю. Крім того висказав Повітовий Зїзд побажання, щоби акцію допомоги голодуючій Україні переводити ще з більшою енерґією ніж досі. Вкінці з огляду на те, що Повітовий Народній Зїзд відбувався в дні ювилею РСУК принято постанову, якою передано привіт Централі української кооперації. В цій нараді, як делеґат Центрального Комітету брав участь пос. д-р Л. Макарушка.

дорога. Проект справити кілька тисяч відмінних шапок розбивався через недостачу сукна, рук до роботи і грошей. І не зважаючи на те, що такі непоборні трудноші стояли на шляху до здійснення цього проекту, д-рові Бірецькому не давала ця справа спокою і він що-днини мусів її наново порушувати. Аж одної днини приходить він на засідання і каже вдоволений, що має вже готовий проект української військової шапки. Вона ріжниться тим від військової, що на переді матиме один ґузик, а дно її буде більш округлого вигляду. Обстоював він ще тимбільше, що така шапка навіть традиційно пригадуватиме український стрій. Одначе в чому лежала ця українська риса, не відомо було ані мені, ані іншим товаришам нарад. Не змогло нас навіть переконати й те відкриття д-ра Бірецького, що той проект шапки виробив якийсь жид з краківського передмістя. Остаточно не мав би я був нічого і проти тої шапки, якби не те, що кошти перероблення військової шапки на український тип обчисляли на високі тисячі. Перерібка одної шапки мала коштувати три корони, а що треба було найменше 5.000 шапок, тож разом мало те все коштувати 15.000 корон. Не дивниця, що за такий дорогий проєкт ніхто не брався дуже горячо у часі, коли треба було прохарчовувати всіх своїм коштом, коли треба було конечно подбати про взуття, яке у добровольців було в оплаканому стані.

(Продовження буде.)

Досліди над преісторією
Східної Галичини.

(Спростування на заміти п. доц. Борковського.)

В „Ділі" з дня 20. січня ц. р. появилася статтяа доц. д-ра І. Борковського з Праги п. н. „Досліди над преісторією Східної Галичини" в напасливому тоні, що представляє мене, як підступного наукового плягіятора. Метою цієї статті є хіба дуже груба автореклямa наукової діяльности п. Борковського коштом дискредитування моєї особи. П-у доцентові д-рові І. Борковському на цьому місці відповідати не буду, а тільки для вияснення Шановним Читачам „Діла" змушений ствердити, що слідує:

1. З доц. д-ром Борковським стрінувся я при нагоді мого побуту у Празі в лютім 1930 р. (не 1931 р.). Питання шнурової кераміки не цікавило мене тоді зовсім і з усією рішучістю тверджу, що не пригадую собі зовсім, аби ця наукова проблема була предметом нашої тодішньої розмови. Твержу також катеґорично, що ніколи не давав я ніякого слова дотично моїх якихнебудь наукових розмов.

2. Питанням шнурової кераміки зацікавився я щойно в 1932 році, коли в літі кермував розкопками в Колпці біля Дрогобича. Отже факт цей заістнував щойно два і пів року після мого побуту в Празі і хіба є очевидною річю, що ті 2 факти не стоять у ніякій причиновій звязи, як це старається насвітлити п. Борковський.

3. Досліди в Колпці були тільки одним звеном у низці послідовних праць над питанням шнурової кераміки, що їх веде від кількох літ Інститут Преісторії Львівського Університету. Матеріял, добутий в тих розкопах, був вихідною точкою і підставою для висновків, проголошених у мому рефераті на VII. Міжнародньому Конґресі Історичних Наук у Варшаві в 1933 році.

4. Ніколи не мав я навіть наміру твердити, будьто східне походження культури т. зв. шнурової кераміки є моїм „відкриттям Америки". Окрім доц. Борковського багато інших преісториків дійшли до того самого, що й він, висновку. В друкованому тексті мого реферату: „**Die schnurkeramischen Kulturen und das indoeuropeische Problem**". — **Księga referatów polskich VII. Kongresu Nauk Historycznych, Warszawa 1933**) вже на першій сторінці поклікуюся на працю доц. Борковського про шнурову кераміку на Україні.

5. Праця доц. Борковського п. н.: „**Šnurová keramika na Ukrajine**" (**Obzor prahistoricky, IX. Praha** 1932) і мій згадуваний реферат погоджуються тільки в засадничому висновку про походження цієї культури зі Сходу. Одначе я насвітлюю оте питання зовсім відмінно від п. Борковського. Він на підставі повязань зі старовинними цивілізаціями старається виказати, що шнурова кераміка на Україні є старша від середньо-европейської культури кераміки шнурової. Мій реферат є спробою обхопити розвій і стан походу могильних культур молодшої камяної доби взагалі в їх поході зі Сходу на захід, а торкається при цьому також питань етнічних і кліматичних.

6. Доц. Борковський згадує декілька своїх праць, які мабуть містять подібні до моїх тез. На жаль, висновки отих праць мені незнані, бож вони ще не появилися друком, що підкреслює і сам п. Борковський.

У Львові, дня 22. січня 1934 р.

Доц. д-р Т. Сулімірський,
заст. проф. і завідатель Інституту Преісторії Університету Я. Казимира у Львові

—о—

КАРНАВАЛ.

Треба обновити вечерниці.

По довгій перерві у нас знову вечерниці почалися. І найвищий час на них, бо молодь потребує ясних хвилин радости серед невеселої буденщини, тож не маючи своїх забав, іде на чужі або шукає розваги по каварнях. Та не тільки для молоді, але і для старших забави повинні бути хвилинами забуття і розваги в нинішних тяжких часах. Одначе власне з уваги на фінансову скруту треба ті забави уладжувати так, щоби вони були кожному доступні, отже: якнайменше дорогих балів, а як найбільше вечерниць, де не було би великих коштів, які йдуть звичайно у чужу кишеню та унеможливлюють менше засібній молоді брати участь у забаві.

Треба би також вернутись бодай частинно до давніх, у першій мірі національних танків, щоби раз дати змогу і старшим брати участь у забаві, друге вязати своєрідний наш харак-

тер вечерницям. В той спосіб зросла би фреквенція на вечерницях, бо вони всіх притягали би і неодин старший добродій замість піти на свою шклянку пива до ресторану, підтримав би буфет, з якого дохід іде в хосен ріжних народніх установ. При тім спільна забава старших з молодшими бодай частинно наблизила би товариськo ті тепер такі розеднані світи.

Слід ще звернути увагу комітетових на таку річ: є у нас звичай запрошувати на більші забави почесні комітети пань і панів. І часто тут подибуємо тісамі імена на кількох запрошеннях, нерідко чоловіка і жінки на одній лісті. Чи не було би вказане, ті почести та сполучені з ними видатки розділити на більшу скількість осіб, бо неодин невшанований запрошенням до почесного комітету, кривдує собі, а з другого боку і відзначені не все вдоволені, бо чоловік дає грошевий даток, жінка щось до буфету, а як ідуть на забаву, треба ще заплатити вступи, щось на забаві зїсти, тож і навіть засібним виходить забава за високо, особливо на балі, де приписана балева товлета. Отже не скупім з почестями, а розділяймо їх рівномірно, беручи під увагу, що кому ближче; лікарі хай патронують забавам лікарським, торговельники — торговельним і т. д.

Щодо ведення самих забав, то хоча вони у нас звичайно відбуваються в порядку і тут можна дещо змінити на краще. Наші комітети пильно прикрашують салі і буфети. Ми маємо вже просто незрівняні пані, що дають добрий і дешевий буфет, обслугують гостей з незвичайною чемністю і щирістю, дуже пильних касієрів і касієрки, та нема аранжера і господаря забави, який подбав би, щоби панни не петрушкували бодай тоді, коли молоді панове підпирають стіни, або грають у карти. Треба також деколи енерґійнішої руки, яка не пускала би на салю непокликаних або грубо спізнених гостей, які нераз приносять з другої забави запорошені голови і надто галасливо дають знак своєї веселости на згіршення молоді, для якої повинні бути прикладом. І нема тоді кому й як счуняти таких гостей, якщо вони самі не вміють пошанувати рідної хати.

—o—

В ОБОРОНІ ЧЕСТИ.

Редакція „Нашого Клича" у статті „Богато вереску знечевя" в числі 13. з 18. VI. 1933. та у пізніших числах, як також студ. Старух на останньому Загальному Зїзді „Рідної Школи", дня 25. грудня 1933, закинули б. сотникові Михайлові Климкевичеві, що він підчас свята відкриття памятника І. Франка як технічний провідник свята на цвинтарі доручив поліції арештувати кільканадцять студентів.

Стаючи в обороні покривдженого б. сотн. Мих. Климкевича заявляємо ось що: Не є правдою, що б. сотн. Мих. Климкевич доручив арештувати підчас свята І. Франка на цвинтарі кільканадцятьох студентів, а правдою є, що арештувала їх сама поліція за виступ та бійку з луговиками, яким студенти не хотіли дозволити зложити поклін Франкові.

Правдою також є, що б. сотн. М. Климкевич як технічний провідник свята на цвинтарі, не хотячи допустити до розбиття свята студентами, змушений був звільнити їх з почесної служби й заступити луговиками з Гаїв та Ременова. Тут треба зазначити, що студентська молодь обіцяла через своїх делеґатів повнити на святі почесну службу й держати лад. Один із присутніх на святі зневажив сотн. М. Климкевича обидливими словами, та не мав відваги на домагання зневаженого сотн. М. Климкевича подати свого прізвища. Тоді сотн. М. Климкевич, підозріваючи, що це якийсь авантюрник, доручив постерунковому його вилеґітимувати і показалося, що був це один із студентів.

Після появи обидливих статтей вислав сотн. М. Климкевич до редакції „Нашого Клича" спростування на основі § 19. пресового закону, однак редакція спростування не помістила. Тоді сотн. М. Климкевич, як член „Молодої Громади" передав цей прикрий для нього інцидент під осуд Ради Т-ва. Рада признала неслушними закиди, пороблені б. сотн. М. Климкевичеві. Заяву в тому дусі зложив на Загальному Зїзді „Рідної Школи" дир. Радловський член Ради „Молодої Громади" і в імені цього Товариства у відповідь на закид. студ. Старуха.

ЗА КОМІТЕТ БУДОВИ НАГР. І. ФРАНКА:

Василь Мудрий, голова Комітету. *Д-р Любомир Макарушка,* голова техн. секції.

Від Українського Наукового Інституту в Берліні.

Відповідь на наклепи та невірні інформації.

Від Українського Наукового Інституту в Берліні отримуємо до опублікування такі замітки:

„У відповідь на статтю в „Нашому Кличі" з дня 1. жовтня 1933 р. під наголовком „База гетьманців у Берліні", в якій безіменний дописувач у дуже непристойний спосіб виступає з безосновними закидами проти Українського Наукового Інституту в Берліні, заявляємо згідно з правдою:

Український Науковий Інститут у Берліні є загально-національною, понадпартійною установою, що служить виключно культурним інтересам цілого народу. Про гетьманський його характер можна говорити хіба в цьому розумінні, що був він заснований з ініціятиви та заходами б. гетьмана Скоропадського і в тяжких матеріяльних крізах тримався його звязками. Не зважаючи на це Інститут у своїй діяльности є цілком незалежний, чого доказом є склад наукової колеґії, в якій на чотирьох співробітників є тільки один гетьманець, підбір прелеґентів з усіх кол українського наукового світу без ріжниці їх партійної приналежности, та розділ стипендій, як це видно із заяви стипендіятів Інституту не-гетьманців:

„Заява. У часописі „Наш Клич" з дня 1. жовтня 1933 появилася стаття під заголовком: „База гетьманців у Берліні", в якій сказано ось що: „А стипендії розділено лише „гетьманцям" — хоч деякі мали вже покінчені студії і стали надалі студентами лише на те, щоби одержати стипендію. Деякі взагалі зі студіями ніколи нічого спільного не мали. Головним услівям для уділення стипендії була партійна (гетьманська) приналежність, без огляду на те, чи людина була українцем, чи ні. Кількох москалів, яких гетьманці звуть територіяльними українцями, одержало прибіжище при українській інституції".

Підписані стипендіяти Українського Наукового Інституту в Берліні, які ніколи не були і не є гетьманцями, заявляють в імя правди, що наведені твердження „Нашого Клича" не відповідають дійсности, бо на загальне число стипендіятів Інституту 55 було не-гетьманців 42, а тільки 13 людей, що стояли до гетьманської організації в якімнебудь відношенні. Відносно факту, що деякі кандидати мали вже покінчені студії, а залишилися студентами тільки тому, щоби діставати стипендію, то треба підкреслити, що при Інституті існували давніше окрім звичайних стипендіятів, які були записані на високих школах Німеччини, ще стипендіяти-асистенти, які діставали стипендію вищу від звичайної після покінчення студій. Між асистентами була таксамо більшість не-гетьманців. Про існування москалів — „територіяльних українців" нам нічого не відомо."

Слідують підписи: За Управу „Спілки Студентів Українців в Німеччині": інж. Волошак, голова, вр. (Берлін); проф. д-р Константин Чехович (Львів); доц. д-р Б. Крупницький (Берлін); Іван Вітвицький, кореспондент „Нового Часу" (Берлін); д-р Михайло Антонович (Прага); д-р Микола Гнатишак (Львів); інж. д-р Володимирів (Підкарпаття); бувший завідуючий Українським Студентським Домом в Берліні (від 1927 по 1931 р.) інж. д-р Драбатий (Берлін).

Висловлюємося в цій справі з припізненням тому, що „Наш Клич", для якого ці заяви були призначені і досі закритий, а не вважаємо можливим відкладати вияснення цієї справи на дальше.

За Професорську Колеґію Українського Наукового Інституту в Берліні:

Проф. д-р Кузеля. Проф. д-р Мірчук

НОВА КІНОВА СЕНЗАЦІЯ.

ЧАРЛІ ЧЕПЛІН КРУТИТЬ „НАПОЛЕОНА"!

Театральні й кінематографічні кола світу заворушилися на вістку: Чарлі Чеплін крутить нову фільму п. н. „Наполеон". Хібаж міг він, найкращий теперішній комік, опертися такій чудовій примані і створити свою креацію Наполеона? Цеж нестерпна мрія великих театральних мистців.

На цю вістку в мистецьких колах Парижа, де істнує переконання, що лиш там живе театральна наполеонська традиція, обурилися на сміливість Чарля. Потерпають, що він оту клясичну постать Наполеона, яку створили вони, зреволюціонізує, інакше представить.

І з цієї нагоди заговорили перші мистці сцени. Артист Дрен, який створив постать Наполеона як імператора, що є найвірніша, і який заявив, що якби й не був істнував Наполеон, то він був би його створив, таке тепер каже: „Всіх артистів облає сяйвом ота роля фальшивого золота. Бо, справді, в ніякій іншій ролі не можна так легко надутися, мов спенсіонований жандарм, як у цій. Клаптик волосся над чолом, малий капелюх, зелений редінгот, рух по нюх табаки, рука в камізельці на животі... Але з рукою, що її Наполеон клав на живіт, була річ проста: він був недужий на розширення шлунка. Щодо його малого росту — це друга леґенда. Він ростом був високий на 1 метр і 70 цм. А тому, що був окружений людьми велетнями, то на цій підставі й створилася леґенда про його малий ріст".

Дальше Дрен заявляє, що не вірить, аби мів створити правдиву постать Наполеона?"

Інший творець постаті Наполеона, Альберт Делоне, каже просто: „Чарлі Наполеоном — яка дивна сполука! Невже цей англьосаксонець зумів створити правдиву постать Наполеона".

Врешті Жорж Д'Еспарб, коли його спитали, відповів: „Ніщо в обличчі Чарлія не має такого, щоби пригадувало риси обличчя Наполеона. Імператор мав тонкі губи, а Чарлі має грубі. Який би Чарлі не був ґеніяльний, супроти Наполеона, що був „богом", завсіди буде видаватися непомітний".

Так говорять у той час, коли Чарлі преспокійно крутить фільм, в якій він усетаки виступає Наполеоном.

НОВИНКИ

— **Папучі — пантофлі — берлячі** — фільцові чоботи поручає і виконує робітня „ІБІС" вул. Собеського 9 (давніше Вроновська). 22/33 7-10

— **З Українського Лікарського Товариства.** В суботу 27. ц. м. в год. 19. відбудеться в домівці Т-ва дискусійний реферат д-ра Т. Е. Бурачинського: „Які користи дає У. Л. Т. своїм членам". 996

— **„Щедрий вечір — бабин вечір"** улаштовує для своїх членів **Кружок Ім. Ганни Барвінок** в суботу 27. ц. м. в 6-ій годині вечора в домівці при вул. Мохнацького 12. В програму входить **реферат д-ра Ф. Колесси** про Різдвяні звичаї на Україні — **гутірка** на цю тему при співучасти д-ра В. Сімовича, Галини Журби, О. Залізнякової, Н. Дорошенківної, Л. Лепкого й інших — коляди і щедрівки при спільній вечері. Численно явитися взиває членів Старшина. 997

— **Урочиста роздача літературних премій.** Пригадуємо, що в пятницю в 6. год. попол. у салі „Бесіди", вул. Рутовського 22, відбудеться урочиста роздача літературних премій на рік 1933 поміж 5-ти письменниками, попереджена промовою д-ра В. Сімовича й промовами всіх нагороджених письменників.

— **IV вистава Професійного Союзу Пластиків у Львові** відкрита у салях „Театру Ріжнородностей". У виставі бере участь досі незнаний у Львові мистець Стан. Крамарчик, що дав фіґуральні композиції, портрети і мертву природу.

— **Українські пісоньки** передаватиме радіостанція в Моравській Остраві (259,1) в суботу 27. січня в год. 18.10. Співає Хор Національного Театру.

— **Дешеві сірники.** На днях має появитися на польському ринку новий рід сірників по ціні значно нижчій ніж досі, а саме по 6 сот. за коробку. Підчас дискусії над монополями віцемін. Ястшембський заповів, що арендна спілка випустить на ринок дешевші зате гірші сірники. Станеться це вже з початком лютого. Ґенеральна ревізія цін сірників покищо неможлива з огляду на міжнародні умови, якими Польща звязана.

— **За шкільний саботаж.** Перед трибуналом присяглих суддів у Львові станули 25. ц. м. Стефан Трохимчук, Іван Демчук і Володимир Олесько, парубки з Бобятина пов. Сокаль, яким закинено, що на шкільнім будинку наклеїли портрети Василя Біласа, Дмитра Данилишина, Юрка Бережницького і Володимира Старика, з написом: „Слава героям." Крім того мали вони вибити шиби в школі, знищити урядові портрети і державного орла. Крім того на лаві обвинувачених засіли Петро Мусій і Василь Мусій з Перв

Гітлер у през. Гінденбурґа.

БЕРЛІН. 25. ПАТ. Президент Гінденбург приняв нині канцлера Гітлера задля вислухання звіту.

Скликання райхстаґу.

БЕРЛІН. 25. І. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє, що райхстаґ скличуть на вівторок 30. січня. Денний порядок передбачує лише вислухання урядової заяви.

—o—

Польський посол у Гітлера.

БЕРЛІН. 25. І. ПАТ. Канцлер Німеччини Адольф Гітлер приняв нині передполуднем надзвичайного посла та повновласного міністра Польщі в Берліні Йосифа Ліпського.

—o—

ВИБУХ.

БЕРЛІН. 25. І. ПАТ. У місцевості Фелькінген в Сарському басейні вибух вибуховий матеріял. Зпід звалищ добули одного трупа й 8 ранених.

вятич пов. Сокаль за ширення відозви ОУН, що закликала до бойкоту польських шкіл. Предсідником трибуналу є р. Ягодзінський, обвинувачує прок. д-р Моравянський, боронить адв. д-р Старосольський.

— **Головна виграна** державної льотерії в сумі одного міліона впала на льос, проданий в колектурі в Ченстохові. Щасливий льос находився в руках чотирьох осіб: одного приватного службовця, вдови з трьома дітьми, бідного реемігранта з Палестини і одного торговця овочами. Цей останній, довідавшися про виграну, мало не збожеволів зі щастя і пороздавав прохожим усі овочі, які мав на своїм візку.

— **Львівська хроніка.** Суд присяглих засудив Івана Галана з Радружа пов. Львів на 15 літ вязниці за вбивство свого зятя Теодора Дудича. — При вул. Локетка повісився 35-літний Вольф Барт, не могучи найти роботи.

— **Плямистий тиф.** Санітарна влада ствердила в ріжних місцевостях Сх. Галичини головно в Тернопільщині і Станиславівщині плямистий тиф. Недавно стверджено цю пошесть, як відомо, на Волині і Поліссі.

— **Душогубство.** При вул. Святохресній ч. 32 у Львові вбито 42-літню вдову по залізничнику Антонину Маньковську, власницю партерового домику. Ще в листопаді м. р., як зачувати, Маньковська продала свій дім на Богданівці за 30.000 золотих, а по смерти чоловіка купила половину камениці при вул. Святохресній за 9.000 зол. Коли вбито Маньковську покищо невідомо. Ще вчора, в середу, діти Маньковської вернулися були до дому, та застали двері зачинені. Думали, що мати пішла до сусідів, тому не виломили дверей, а пішли ночувати до свояків.

— **Нинішні діти.** З дому своїх батьків у Городні утік 12-літний учень Бол. Сакайло зі своїм товаришем Адамом Мазовецьким, забравши 1.000 зол. Хлопці хотіли дістатися до чужинецької леґії, однак поліція придержала їх у Лодзі. Родичі Сакайла так перенялися вчинком сина, що мати захоріла на нерви, а батько застрілився.

— **Краєва хроніка.** У Стрию орухомлено тартак фірми Братя Гределі, даючи заняття 150 робітникам. — В Калуші відбувся дводневий зізд повітових лікарів з терену станиславівського повіту. — В Бориславі переведено облаву на злодіїв, що крадуть з руротягів, наслідком чого арештовано 12 злодіїв і пасерів, у яких найшли кількасот літрів ґазоліни. — Йосиф Стипна, гаєвий державних лісів у Бориславі, стрілив до Рудольфа Ґонски, що з двома спільниками пробував красти дерево. Ґонску, раненого в ноги, відставлено до шпиталю. — Три замасковані бандити напали на дім Ізаака Ґроса у Ставишевській пов. Кошова і зрабували йому 140 зол. і 18 долярів. Грабіжників арештовано в Дуклі. — У Познані помер на удар серця Бол. Корейво, письменник і публіцист, автор низки белетристичних і драматичних творів.

— **Летунська катастрофа** склалася в околиці Нідервіль біля Сарбурга. Наслідком відломання крила, літак упав на землю з висоти 200 метрів і став у вогні. В катастрофі згинуло двох пасажирів. — На летовищі біля Вінер Найштат упав літак, причому згинула летунка Вайс.

— **„Кому Бог дасть уряд"** — так зветься найновіша песа Власти Буріяна. Власта Буріян виступає в ній як службовець м-ства фінансів Рампада. Поки він робить ріжні дурниці, аванcує, та як лише починає бути розумний і людяний, його немилосердно пенсіонують. Чеська театральна цензура робила песі ріжні труднощі, заки дала дозвіл для неї.

— **Арештували окружного шкільного інспектора.** У Воловому, на Закарпатті суспендували й арештували окружного інспектора Дубравського. Йому закидають, що замісць дбати про шкільництво робив інтереси на торговлі худобою, сіном і т. п. Виявилося, що вибирався не на інспекцію шкіл, а в справі власних інтересів. Дубравського протеґувала аграрна партія.

— **Літаками шукають бандитів.** У Базелі (Швайцарія) два бандити напали на банк, застрілили касієра, та взяли всього лише 250 шв. франків, бо вдертися до сейфу їм перешкодили. Заки прийшла поліція, втікли. Поліція відшукала бандитів в готелику біля Базелю. Як бандити побачили поліцію, стали стріляти з вікон. Поліція окружила дім і стріляла також із револьверів і скорострілів. Один поліцай згинув. Бандитам удалося втікти. І знову їх викрили та знову прийшло до перестрілки, в якій згинули два поліцисти, а два були тяжко ранені. Згинув також один чоловік, непричасний до всього. Бандитам вдалося перекрастися на французький бік недалеко Базелю. Сто французьких і швайцарських пограничників перешукує околиці обабіч кордону обох держав. Також літаки беруть участь.

— **Більшовицькі почтові марки.** Ще в січні мають випустити в СРСР. летунські ювілейні марки. З нагоди 350-літніх роковин друкаря Федорова видадуть марку з памятником Федорова. З нагоди 10-их роковин смерти Леніна видають марку з Леніновим мавзолеєм, а на спомин розстрілу 26 більшовицьких комісарів у Баку видадуть серію марок, на яких м. і. буде зображена теж сцена з тієї події. При перегляді старого архіву почтового уряду в Буджаку в Башкірській республиці найшли 7 старих царських 7-рублевих марок без зубців, на яких середина марки видрукована догори ногами. Ті марки мають велику ціну. Кілька закордонних фірм робить уже заходи, купити ті марки. Сподіються заробити на них багато.

— **Феноменальний перекладчик.** Перед німецьким журналістом Ганс Габе оповів про свою карієру теперішній перекладчик Ради Ліги Націй Жорж Матіє, особистий перекладчик анґлійського короля і єдиний загальний перекладчик усього економічного комітету „Юнга". Після війни був він урядовцем паризького банку „Ліонський кредит". Одного разу, коли в Парижі радила Репараційна Комісія, захорував її головний перекладчик, приятель Матіє; він запропонував його на свого заступника. Матіє непідготований до цієї ролі перекладав усі промови підчас трьох сеансів і від цього часу почалась його карієра. Він має феноменальну память і переходить з одної мови до другої без ніяких труднощів, володіє ними як артист і професор. Найдовша промова, яку він перекладав була японського міністра Сато на Лізі в справі манджурського конфлікту; вона тяглась три години і стільки мусів перекладати її Матіє, безпосередньо після нього у тому самому тоні, з усіма нюансами. Матіє записує тільки головні думки і фрази промовця і з них відтворює вірно всю промову. Найбільшим промовцем уважав він Бріяна, після нього графа Апоні, Тітулеску і Гіманса, але найбільшим із живих грецького посла в Парижі Політіса. Найважче перекладати представника Італії в Лізі Русполі, що говорить незвичайно швидко, обривистими фразами. Матіє має у своїм бюрі золотий мікрофон і величезний кіш на папери. Через цей мікрофон переходять дуже важні промови, а через кіш преважні дипльоматичні документи.

— **Ріжні вістки.** Помер у 79-ім році життя герцоґ Фридрих Фердинанд зі Шлезвіґа-Гольштайну. — У Льондоні розійшлась чутка, що куплений від більшовиків Британським Музеєм Кодекс Сінаітікус, найстарший рукопис біблії, — фальшований; знавці заперечили цьому. — В Індії повторились землетруси; населення втікає перелякане з місць катастрофи. — Японське міністерство фльоти робить проби в Іто з манюсеньким підводним човном на 9 метрів і 4-ох людей; уводять його в рух електричні батерії і може воно поринати на 160 м. — Радіова спілка Марконія перебудує шведську висильну стацію в Моталя; ця стація матиме 220 кільоватів замісць теперішних 150. — Велика цукрова фабрика в Костанці над Чорним Морем зовсім згоріла; хтось її підпалив. — В Екс-ан-Прованс засудили трьох бандитів, що ограбили у білий день почту в Марселі; два заслані на досмертні примусові роботи, один на 5 літ вязниці. — Італія мала у 1933 р. 42.692.000 мешканців; на це число було 285.224 шлюбів за один рік і 419.776 зросту населення.

— **Італієць відкрив шлях американцям.** До Ґенуї вернувся з довгої світової мандрівки човном капітан Джузеппе Пулізі. Він переїхав малим човном 11.000 км. на 13 ріках, вздовж 6 країв від Арґентини до Венецуелі. Мав він на меті доказати можливість, що можна найти шлях між Ріо де Плята через Амазонку й Оріноко. Від століть мріяли в південній Америці про таку дорогу. Пулізі виїхав 20. травня 1930 з Буенос Айрес і доїхав до мети 17. грудня 1933. Таким робом показав він, що можна водою переїхати всю Південну Америку.

— **Талановита скрипачка мантійкою.** У Відні арештували 52-літню Амалію Геллер за те, що вона заїздила до готелів, подавала фальшиве прізвище і обіцювала заплатити рахунок пізніше, мовляв, згубила гроші. Поліція ствердила, що ця жінка кілька разів у житті була на порозі великої мистецької й особистої карієри. Вона була донькою цісарського радника і ще дитиною мала великий музичний талант. Її назвали чудесною дитиною, бо змалку виступала на ріжних концертах як скрипачка. Грала вона перед англійським королем у Марієнбаді і дістала від нього спеціяльну брошку. Її адоптували багаті шотляндці і з цими прибраними батьками відбула подорож по Далекім Сході. Згодом закохався в ній старий багатий власник готелю у Зальцбурзі, захоплений її скрипацьким талантом, але вона ошукала його на більшу суму. Кілька літ тому набрала вона багато людей на ріжні білети буцімто на відчит якоїсь славної англійки і тепер знову повторила подібний експеримент заповідаючи власний відчит про тайни ґрафольоґії. Одним словом: одних брала на скрипку, других „на бас".

— **Справлення помилок.** В „Ділі" з 22. І. ч. 17. трапилась прикра коректорська помилка в наголовку статті „Роковини 22. січня 1918", присвяченій злуці Західної і Східної України. Має бути: „Роковини 22. січня 1919". Також прикра помилка трапилась у „Ділі" з 24. І. ч. 19 у фейлетоні Галактіона Чіпки під наголовком „Весняний день у січні". А саме в другій шпальті цього фейлетону читаємо: „...то хто зна, як виглядалиб найближчі дні січня 1919 року. А так за пару днів Крути, а ще за пару евакуація Київа..." Щодо евакуації Київа, то правда, вона дійсно за пару днів прийшла, а щодо Крутів, то той бій відбувся не в січні 1919, а в січні 1918 року.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН

Льотте Бавман-Шенгайм.

Багато жінок не знає...

Що футро істнує теж на те, щоб гріло.

Що хоч і вони гарні, є ще і багато інших гарних жінок і то гарніших.

Що мужчина може зупинитися зовсім випадково поглядом на них і не мати наміру промовити до них.

Що не треба обурюватися на факт, що жінок так часто зачіпають на вулиці, бо є ще на світі багато на перший погляд чесних жінок, яким це ніколи не трапляється!

Що це дуже кепська тактика говорити перед мужчиною погано про жінку, яку хочете від нього відорвати. Цим ви саме звертаєте його увагу на неї і коли він розуміється на жіночій психольоґії, то скаже собі: „Ага! то вона тамту перевищує!"

Що привабу не можна вичарувати собі виставленими пальцями, ні ґрандіозности витягненими стегнами.

Що посторонні люди не завсіди слухають цікаво, коли говорите весь час тільки про себе, про свої сукні та капелюхи.

Що і ваш чоловік може мати деякі прикмети — про які ви забули.

Що приємніше чути, як ваш власний чоловік каже ніжним голосом: „Це моя жінка!", ніж чути від сотні ваших почитувачів у тоні подиву: „Це його жінка!"

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Василь Тарнавський, директор Повітового Союзу Кооператив в Борщеві, помер 24. ц. м. Похорони відбудуться у пятницю 26. ц. м. В. Й. П.!

Нові книжки й журнали.

СВІТЛО Й ТІНЬ, щомісячник. Журнал Українського Фотографічного Т-ва у Львові [illegible] Ч. 7-8. Львів, листопад-грудень 1933.

—o—

З кіна.

Кіно „Коперник“ і „Марусенька“: „Заповіт д-ра Мабіз“.

Бувають фільми, яких акція просто абсорбує глядача, а їх незвичайно цікавий й несамовитий зміст так глибоко проймає публику, що вона вважає героя фільми неначе добре знану людину, якої доля нас проймає. Д-р Мабіз такий тип, що вживаючи гіпнози майже геніяльний, ще й напів божевільний, забажав заволодіти цілим світом. І коли на попередній фільмі обачили ми його в шпиталі божевільних, то остання фільма відкриває дальші події з життя того геніяльного злочинця, що зі свого „царства“ при помочі електричних машин розсилає прикази по всьому світу. Наймогутніше враження викликує сцена, коли він висаджує у воздух фабрику пороху. Фільма має один із тих сюжетів, що мабуть ніколи не старіються, як не переводяться нові винаходи та великі злочинці. Є це найбільш атракційна фільма французької продукції.

Б-ко.

Відозви й комунікати.

ТВОРІМ ФОНД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ РАДІО-АВДИЦІЙ!

На заклик, поміщений в українських часописах, щоби вплачувати добровільні датки на покриття коштів реєстрації майбутнього *Українського Радіового Товариства*, відгукнулося українське громадянство доволі байдуже. Лише Станиславів прислав зібраних від 15 осіб 30 зол. Така сама приблизно сума вплинула разом від поодиноких осіб зі всіх сторін краю. Поіменно видрукуємо жертводавців після закінчення збірки.

Бути може, що малий успіх слід приписати недолученню чеків до часописів. Одначе це було би і є, з огляду на велику висоту накладу всіх часописів недоцільним і коштовним. Тому далі прохаємо вплачувати добровільні датки на конто Земельного Банку, Львів, Словацького 14, в П. К. О. ч. 500.170, т. зв. „чистим чеком, (який можна дістати на кожній почті за 5 сот.), або переказами з дописком: для Українського Радіового Т-ва. Виповняти латинськими буквами.

Для кращого успіху ми придумали такий спосіб: хай кожний радіоабонент, не чекаючи на інших, збирає у своїй місцевості датки на вкладче поіменні зіставлення і висилає їх на згадане конто. Натомість поіменні зіставлення жертводавців з рубриками: імя і назвище, звання, адреса, квота і підпис — слати на адресу: „Україн-Радіо“, Львів, Ґродзіцьких 1. II. пов. Для орієнтації на зіставленнях подавати ту саму адресу, яка фіґурує на відтинку чека або переказу.

Поширюємо наші пляни і прохаємо вплачувати датки не тільки на реєстрацію названого Т-ва, але також на *Фонд організації українських радіо-авдицій*. Фонд цей буде покривати кошти організаційних праць, летючок, брошур, евентуальних поїздок, звязаних з організуванням українських радіо-авдицій в Польщі та за кордоном і т. д.

Сподіємося, що в такій важній справі відгукнуться не тільки безпосередньо зацікавлені радіовці, але ціле українське громадянство й установи, яким чейже залежить на пропаґанді українського імени й культури серед нас самих і перед світом.

ЗА КОМІТЕТ ОСНОВНИКІВ:

В. Барвінський, дир. Муз. Інституту у Львові, *Льонгин Лясевич, Ілля Гірний.*

Всі часописи, також на еміґрації і за океаном, прохаємо цей заклик передрукувати.

—o—

Дописи.

Львів.

Просфора в „Лузі“. В пятницю 19. п. м., в сам день Йордану, відбулася в салях львівської домівки „Лугу“ перший раз просфора, для членів цього Т-ва. За застелені столи в гарно замаєній салі, серед якої стояла велика ялинка, засіла старшина „Лугу“, четарі та все лугове брацтво. Після цього, як голова „Лугу“ д-р. Дашкевич проломався з усіми луговиками й луговичками (яких 150) просфорою, лугові „господині“ подали на стіл голубці, суш, кутю, чай і медяники. а між одною і другою стравою промовили, відмічуючи єдність у Луговому брацтві, стійність лугової ідеї і працю „Луга“ для завтра, пп. Козланюк, ред. Курдидик, мгр. Жовнір, п Федорчак і врешті отаман д-р. Дашкевич. Серед коляд і лугових пісень та на товариських забавах, у щиро-родинному настрої, лугове брацтво провело того дня кілька годин разом, доказуючи цим, що лугова домівка стала для всіх луговиків другою рідною хатою, в якій наша ремісничa молодь почувається свобідно і вчиться цінити значіння свого товариства, єдности і дисципліни.

Перемишль.

Йордан. Як щороку, відбулося і цьогорічне Свято Йордану в Перемишлі незвичайно величаво, чому сприяла також гарна погода. Процесійний похід вирушив з катедри над Сян під проводом Преосв. Коциловського й численного вищого й нижчого духовенства. Співав хор питомців, грала орхестра читальні „Просвіти“. Водосвяття відбулось на лівім березі Сяну, напроти вулиці Кляшторної. Непроглядні маси народу облягли оба береги ріки і міст, приглядаючись величньому обрядові свячення води. По водосвяті вернула процесія в такому самому порядку до катедрального храму. — Йорданське водосвяття відбулось у нас у навечеріє Богоявлення (18. І.), по скінченні 3. години науки, для молоді держ. української гімназії на шкільному подвірю, де уставлено віатар, прикрашений ялинками і шкільними праворами. Чину водосвяття доверши[illegible] кат. П. Голинський при співучасти хору учнів. По водосвяті покропив о. Голинський оба шкільні будинки — головний та філіяльний та гімназійний інститут з бурсою св. Миколая. — Скромне свято Йордану відбулося у нас над Сяном і для горстки тутешніх православних та вояків православного віроісповідання.

Латинські торжества. В мин. неділю відбулися у нас великі торжества з приводу вступлення на єпископський престіл римо-кат. ординарія о. Барди та посвячення його єпископа-помічника о. Томаки. У торжестві взяли участь численні латинські єпископи, а також оба перемиські єпископи греко-кат. обряду.

Жовква.

Йорданське свято відбулось у нас величаво. Службу Божу відправив о. шамб. Погорецький в асисті діяконів у заповненій до останнього місця парохіяльній церкві. Було теж багато війська (уланів), бо в Жовкві є сила вояків-українців. Під криницю в ринку прийшли маси народу, також дуже багато поляків, причому військо з добутими шаблями робило асисту процесійному походові, а військова орхестра грала українські коляди. Чину водосвяття довершили: о. шамб. Погорецький, о. рад. Комарницький та о. ігумен Лупик з Крехова. Всіх священиків було 15.

—o—

Спорт.

Україна — А. З. С.

Товариські гаківкові змагання між цими дружинами відбудуться в пятницю 26. ц. м. на торі при вул. Пелчинській. Початок: год. 8·30 веч.

Лещатарські змагання за мистецтво студента

В неділю 28. січня відбудуться лещатарські змагання за мистецтво українського студента. Збірка змагунів в год. 10 на останньому перестанку 10-тки. Старт і мета на Сагарі біля ставку. Змагання організує У. С. С. К. Зголошення до змагань приймають у домівці У. С. С. К. в Академічному Домі. Траса буде вибрана відповідно до снігу, так, що змагунам не грозить ніяка небезпека. Рівночасно з цими змаганнями відбудуться і внутрішньо-клюбові змагання У. С. С. К-у, в яких мусять стартувати всі члени лещатарської секції У. С. С. К. Траса для мущин 10 км., для жінок 4 км.

Не буде Окружньої Ліги.

В мин. неділю відбулися збори Львівського Окружного Союзу Копаного Мяча (Л З. О П. Н.), на яких представники клюбів заявились більшістю голосів проти Окружної Ліги. З уваги на те мистецтва А-класи будуть розіграні у двох групах по 7 у кожній. До А-класи будуть належати: Чорні (що злетіли з державної Ліги) Лехія, Україна, Гасмонея, Погонь І Б, Святезь, Білий Орел, II Сокіл, Польонія (Перемишль), Ревера (Станиславів), Погонь (Стрий), Оґніско (Ярослав), Ресовія (Ряшів) і переможець в елімінації між клюбами: Станиславовія, Чувай, Корона і Явіна. — До нової управи Л. З. О. П. Н. увійшли з українців пп. Ковалевич і Назар.

Відкликання змагань.

Заповіджені на неділю 28. січня п. р. сокільські лещатарські змагання в Сколім, з нагоди сороковин Сокола Батька не відбудуться з браку снігу.

Новий речинець оголоситься пізніше.

Здвиговий комітет С-Б.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 26. І. год. 7·30 веч. Концерт Польського Т-ва Муз.

Субота, 27. І. год. 7·30 веч. „Івар Крюґер“.

Театр Різнородностей.

Пятниця, 26. І. год. 7·30 веч. „Стефек“.

Субота, 27. І. год. 7·30 веч. „Но, но, Нанєто“.

Кіна.

АДРІЯ: „Буфальо Біл“.

АПОЛЬО: „Перед матурою“ (чеський звуковик з пісоньками Е. Ф. Буріяна).

АТЛЯНТИК: „Гріх одної ночі“.

ВАНДА: „Братерство народів“.

КАСІНО: „А.»Л. 14 затонув“.

КОЛІСЕЙ: „Пристань Сан Дієґо“, ревія „Фронтом до моря“.

КОПЕРНИК: „Завішання д-ра Мебюз“.

МАРУСЕНЬКА: „Завішання д-ра Мебюз“.

МІРАЖ: „Дика дівчина“ (Клара Бов).

МУЗА: „Серце велитня“.

ПАЛЯС: „Велика княжна Олександра з Єріцою та Шльоваком).

ПАН: „Жінки без будучини“ та ревія.

ПАСАЖ: „Сексуальна ґіґієна“.

ХИМЕРА: „Шерльок Гольмес“ (Клів Брук).

СТИЛЕВЕ: „Ніч шалу“, ревія „Не роби з тата варята“.

УТІХА: „Портові ночі“ та ревія.

Закордонне радіо.

Пятниця, 26. січня 1934.

Відень (506,8) 17·05 Солісти, 20·05, 22·00 Концерт, **Париж** (1714) 21·30 „Віденський вальс“ оп. Й. Штравса, **Білгород** (437,3) 16·00 Пісоньки, 19·20 Оп. арії, **Кеніґсвустергавзен** (1546) 17·25 Фортепян, **Бресляв** (315,8) 20·10 „Лиха жінка“ (нар пісоньки, комедія). **Будапешт** (549,5) 12·05 Циганська музика. 19·30 „Леґенда про св. Йосифа“ оп. Р. Штравса, „Викрадення зі Сераю“ оп. Моцарта. **Рим** (420,8) 13·00, 21·10, 22·15 Концерт.

Субота, 26. січня 1934.

Відень (507,8) 12·00, 10·00, 22·25 Концерт, **Братислава** (298,8) 17·15 Театр маріонеток для дітей, 0·35 Легка музика, **Кошиці** (269,5) 12·30 Концерт, **Мор. Острава** (259,) **18·10 українські пісоньки** (Хор Нап. Театру), 22·15 Циг. і рос. пісоньки, **Білгород** (437,3) 13·00 Пісоньки, **Любляна** (569,3) 21·15 Спів, **Ковно** (1936) 17·40, 20·20 Спів, **Ляйпціґ** (382,2) 15·15 Дві цитри, 20·10 „Моя сестра і я“ муз. комедія Бенацького, **Будапешт** (549,6) 20·30 Популярні мадярські арії, **Рим** (420,8) 20·40 Інструм.-вок. Концерт.

Львівське радіо.

Пятниця, 26. січня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція. 12·05, 12·33 Легка й танкова музика, 15·25 Збіжева біржа, 15·30 Господарські вістки, 15·40 Сальонова орхестра, 16.40 Серед книжок, 16·55 Камеральний концерт. 17·25 Спів (Враґа, бас), 17·50 Стенографія, 18·00 „У робітні фізика“. 18·20 Танкова музика, 19·03 Грамофонові плити, 19·10 Всячина, 19·25 Фейлетон, 19·40 Спортові вістки, 19·43 Сніговий комунікат, 19·55 Сільва рерум. 20·00 Музична балачка. 20·15 Симфонічний концерт, 22·40 Грамофонові плити, 23·05 Танкова музика.

Субота, 27. січня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·36 Концерт сальонової орхестри, 15·25 Грамофон, театр. репертуар, 15·30 Господарські вістки, 15·40 Музика з грам. плит, 16·00 Авдиція для хорих, концерт орхестри, 16·40 Лекція фр. мови, 16·56 По одній пісоньці (ґрамофон), 17·25 Орґановий рецітал, 17·50 Куток краєзнавчого Т-ва, 18·00 Репортаж „У робітні фізика“, 18·20 Концерт орхестри, 19·03 Ґрам. плити, 19·15 Всячина, 19·25 Рецитації поезій, 19·40 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Легка музика, пісоньки, 21·00 Техн. скринька. 21·15 Сільва рерум. 21·20 Музика, спів, 22·00, 22·40 Ґрам. плита. 22·05 Танкова музика, 23·05 Виленська зазуля.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові долар у приватних оборотах 5·52 зол.

Золото: 20 кор. 36·50—37·00, рублі 37·80 до 37·90, франки 35·20—35·50, дукати 20·00 до 20·20, долари 8·96—8·97.

Срібло: 5 кор. 1·70—1·75, фльорени 0·84 до 0·85, рублі 1·35—1·40, корона 0·33·50—0·34.

ЗБІЖЕ.

Ціни	парітас Підволочиська	парітас Львів
Овес дв. незамокл.	9·50—9·75	11·00—11·25
Овес двірський	8·00—8·50	9·50—10·00
Овес збірний	7·25—7·50	8·75— 9·00
Льон		37·00—38·00

Інші курси незмінені.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 „ одношпальтовий в тексті і новинках	„ 0·60
„ „ на першій сторінці	„ 0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, наймен і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол. 450·—
„ „	1/2	250·—
„ „	1/4	130·—
„ „	1/8	70·—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Накладом Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.